

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK CXXIV

NR 2

WARSZAWA 2017

www.rcin.org.pl

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ZAŁOŻONY PRZEZ XAWEREGO LISKEGO
W 1887 ROKU

ROCZNIK CXXIV
2017

2

WARSZAWA 2017

www.rcin.org.pl

KOMITET REDAKCYJNY

DÁNIEL BAGI (Pecz, Węgry), RICHARD BUTTERWICK-PAWLIKOWSKI (zastępca redaktora; Londyn, Wielka Brytania), STANISŁAW BYLINA (Warszawa), DOROTA DUKWICZ (Warszawa), JERZY DYGDAŁA (Toruń), MARIAN DYGO (Pułtusk-Warszawa), JERZY EISLER (zastępca redaktora; Warszawa), JAROSŁAW HRYCAK (Lwów, Ukraina), MAGDALENA HULAS (Warszawa), MACIEJ JANOWSKI (zastępca redaktora; Warszawa), TOMASZ JUREK (Poznań), BARTOSZ KALISKI (sekretarz; Warszawa), TOMASZ KIZWALTER (Warszawa), SATOSHI KOYAMA (Kioto, Japonia), WOJCIECH KRIEGSEISEN (Warszawa), ROMAN MICHAŁOWSKI (redaktor; Warszawa), KRZYSZTOF MIKULSKI (Toruń), MICHAEL G. MÜLLER (Halle-Wittenberga, Niemcy), BORYS W. NOSOW (Moskwa, Rosja), ANDRZEJ NOWAK (Warszawa), EDWARD OPALIŃSKI (zastępca redaktora; Warszawa), HENRYK SAMSONOWICZ (Warszawa), JERZY STRZELCZYK (Poznań), PHILIPP THER (Wiedeń, Austria), JACEK WIJACZKA (Toruń)

Redaktorzy tematyczni: ROMAN MICHAŁOWSKI (średniowiecze), EDWARD OPALIŃSKI (wieki XVI–XVII), RICHARD BUTTERWICK-PAWLIKOWSKI (wiek XVIII), MACIEJ JANOWSKI (wiek XIX), JERZY EISLER (wiek XX)

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31
tel. +48 22 831 02 61, e-mail: kh@ihpan.edu.pl
<http://www.kh-ihpan.edu.pl>

Redaktor językowy: Małgorzata Świerzyńska
Adiunkt redakcji: Monika Jusupović

© Copyright by Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2017

© All right reserved. No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior permission of the publisher, Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk

© Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk lub odtwarzanie fragmentów tej publikacji w mediach każdego rodzaju wymaga pisemnego zezwolenia Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk

PL ISSN 0023-5903

Nr indeksu 363103

Wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

Kolportaż wersji drukowanej czasopisma prowadzi

Wydawnictwo Naukowe Semper

Dział handlowy i księgarnia:

ul. Bednarska 20 A

00-321 Warszawa

tel./fax: ++48 22 828 49 73

<http://semper.pl>

<http://semper.istore.pl>

SPIS TREŚCI

Agnieszka Bartoszewicz, Mowa, gest, pismo. Relacje między kulturą żywego słowa a kulturą pisma w świetle zapisek z ksiąg sądowych późnośredniowiecznych miast polskich	209
Przemysław Jędrzejewski, Działalność komisji <i>boni ordinis</i> dla miast wielkorządów krakowskich w Olkusz w latach osiemdziesiątych XVIII stulecia	237
Andrzej Friszke, Internowani, aresztowani, skazani. Pozbawieni wolności w okresie stanu wojennego 1981–1983/1984	267

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — MATERIAŁY

Rafał Jaworski, Spis posłów koronnych na sejm koronacyjny w 1574 roku ..	295
--	-----

ARTYKUŁY RECENZyjNE I RECENZJE

Dariusz Jarosz, Duży wysiłek — umiarkowany efekt	323
--	-----

*

H. Reimitz, <i>History, Frankish Identity and the Framing of Western Ethnicity, 550–850</i> — Robert Kasperski	347
<i>Idoneität — Genealogie — Legitimation. Begründung und Akzeptanz von dynastischer Herrschaft im Mittelalter</i> , hrsg. von C. Andenna, G. Meleville — Jarosław Sochacki	352
Ch.E. Jackson, <i>Menageries in Britain 1100–2000</i> — Konrad Bielecki	357
E.M. Rose, <i>The Murder of William of Norwich. The Origins of the Blood Libel in Medieval Europe</i> — Hanna Zaremska	362
D. Baronas, S.C. Rowell, <i>The Conversion of Lithuania. From Pagan Barbarians to Late Medieval Christians</i> — Jarosław Nikodem	367
D. Bruna, <i>Tsiganes, premiers regards. Craintes et fascination dans la France du Moyen Âge</i> — Karolina Morawska	372
N. Balzamo, <i>Les miracles dans la France du XVIe siècle. Métamorphoses du surnaturel</i> — Monika Juzepczuk	376
G. Mink, <i>La Pologne au coeur de L'Europe. De 1914 à nos jours. Histoire politique et conflits de mémoire</i> — Jerzy Eisler	381

V. Fava, <i>The Socialist People's Car. Automobiles, Shortages, and Consent on the Czechoslovak Road to Mass Production (1918-1964)</i> — Hubert Wilk ...	387
A.L. Sowa, <i>Kto wydał wyrok na miasto? Plany operacyjne ZWZ-AK (1940-1944) i sposoby ich realizacji</i> — Stanisław Salmonowicz	393

LISTY DO REDAKCJI

Joanna Karczewska, Marceli Tureczek, <i>List w sprawie tomu Pomerania et alia. Opuscula Joachimo Zdrenka dedicata</i> , Toruń 2017	401
--	-----

CONTENTS

Agnieszka Bartoszewicz, <i>Talk, gesture, writing. Relations between the culture of the living word and the culture of writing in the light of records in judicial registers of late medieval Polish towns</i>	209
Przemysław Jędrzejewski, <i>Activities of Boni Ordinis Commissions for towns of the Procuration of Kraków in Olkusz in the 1780s</i>	237
Andrzej Friszke, <i>The internees, imprisoned, convicted. People deprived of freedom in the period of martial law 1981-1983/1984</i>	267

REVIEWS — POLEMICS — MATERIALS

Rafał Jaworski, <i>Register of Crown envoys to the 1574 Coronation Sejm</i> ...	295
---	-----

CRITICAL ARTICLES — REVIEWS

Dariusz Jarosz, <i>Big effort — modest effect.</i>	323
Reviews	347

LETTERS TO THE EDITORS	401
------------------------------	-----

WYKAZ SKRÓTÓW

AAN	— Archiwum Akt Nowych w Warszawie
AGAD	— Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie
AGZ	— <i>Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie, t. 1–25, Lwów 1868–1935</i>
AP	— Archiwum Państwowe
AIPN	— archiwum Instytutu Pamięci Narodowej
ANK	— Archiwum Narodowe w Krakowie
APH	— „Acta Poloniae Historica”
ASWK	— <i>Akta sejmikowe województwa krakowskiego</i>
ASWP	— <i>Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego</i>
BC	— Biblioteka Muzeum Narodowego im. Czartoryskich w Krakowie
BJ	— Biblioteka Jagiellońska w Krakowie
BK	— Biblioteka Polskiej Akademii Nauk w Kórniku
b.m.d.	— bez miejsca i daty wydania
BN	— Biblioteka Narodowa w Warszawie
BO	— Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu
BPAU-PANKr	— Biblioteka Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
BR	— Biblioteka Publiczna im. Edwarda Raczyńskiego w Poznaniu
CAW	— Centralne Archiwum Wojskowe
CDS	— <i>Codex diplomaticus nec non epistolaris Silesiae, Wrocław 1956–1964</i>
CPH	— „Czasopismo Prawno-Historyczne”
DN	— „Dzieje Najnowsze”
KDKK	— <i>Kodeks dyplomatyczny Katedry Krakowskiej, Kraków 1874–1883</i>
KDM	— <i>Kodeks dyplomatyczny Małopolski, Kraków 1876–1905</i>
KDMaz	— <i>Codex diplomaticus et commemorationum Masoviae generalis, Warszawa 1919</i>
KDP	— <i>Kodeks dyplomatyczny Polski, Warszawa 1847–1887</i>
KDW	— <i>Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski, Poznań 1877 nn.</i>
KH	— „Kwartalnik Historyczny”
KHKM	— „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
LVIA	— Lietuvos valstybės istorijos archyvas w Wilnie
MGH	— <i>Monumenta Germaniae Historica</i>

MGH SrG	— <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptores rerum Germanicarum</i>
MGH SS	— <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptores</i>
MK	— Metryka Koronna
MPH	— <i>Monumenta Poloniae Historica</i>
MPH s.n.	— <i>Monumenta Poloniae Historica, Series nova</i>
mps	— maszynopis
n.	— i następna
nn.	— i następne
OiRP	— „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”
op. cit.	— opus citatum
oprac.	— opracował
PH	— „Przegląd Historyczny”
PL	— <i>Patrologiae cursus completus. Series Latina</i> , Paris 1844–1865
por.	— porównaj
przyp.	— przypis
PSB	— <i>Polski Słownik Biograficzny</i>
RDSG	— „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”
red.	— redaktor, redakcja
RH	— „Roczniki Historyczne”
RHum	— „Roczniki Humanistyczne”
rkp.	— rękopis
RWHF PAU	— „Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności”, Kraków 1874–1891
	— „Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1891–1918
	— „Rozprawy Polskiej Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921
	— „Rozprawy — Polska Akademia Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921–1928/1929
	— „Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności”, Kraków 1928/1929–1952
	— <i>Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności</i> , Kraków 1992–
SDRE	— „Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”
SGKP	— <i>Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich</i>
SH	— „Studia Historyczne”
SIRIO	— <i>Sbornik Imperatorskogo Russkogo Istoričeskogo Obščestva</i> , t. 1–148, S.-Peterburg 1867–1916
Sobótka	— „Śląski Kwartalnik Historyczny «Sobótka»”
SPPP	— <i>Starodawne Prawa Polskiego Pomniki</i>
SRP	— <i>Scriptores Rerum Polonicarum</i>

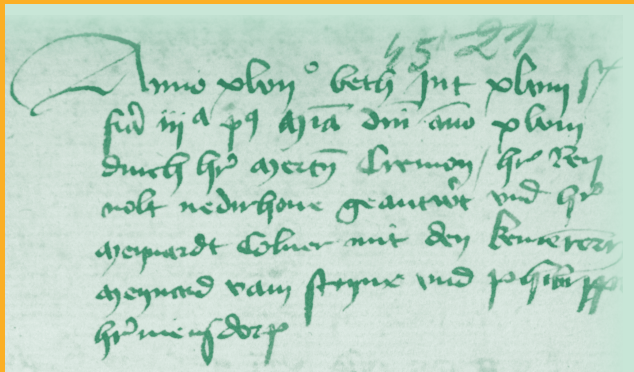
SSS	— <i>Słownik Starożytności Słowiańskich</i>
St. Źr.	— „Studia Źródłoznawcze”
sygn.	— sygnatura
Urzędnicy	— <i>Urzędnicy Dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII Wieku. Spisy</i> , red. A. Gąsiorowski, t. 1–, Wrocław, Kórnik 1985–
Urzędnicy, Litwa	— <i>Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego XIV–XVIII wiek. Spisy</i> , red. A. Rachuba, t. 1–, Warszawa 2004–
VC	— <i>Volumina Constitutionum</i> , t. 1–, Warszawa 1996– (należy cytować odpowiednio, według wzoru: VC 1/1)
VL	— <i>Volumina Legum</i> , t. 1–8, Warszawa 1732–1782; t. 9, Kraków 1889; t. 10, Poznań 1952 (cytować np.: VL 7, s. 234)
wyd.	— wydanie, wydał
z.	— zeszyt
ZH	— „Zapiski Historyczne”
zob.	— zobacz

TRANSLITERACJA SŁOWIAŃSKICH ALFABETÓW CYRYLICKICH

Nr	Litera alfabetu cyrylicznego		Transliteracja		Język*	Nr	Litera alfabetu cyrylicznego		Transliteracja		Język
1	А	а	А	а	b bu m r s u	27	Р	р	Р	р	b bu m r s u
2	Б	б	В	в	b bu m r s u	28	С	с	С	с	b bu m r s u
3	В	в	В	в	b bu m r s u	29	Т	т	Т	т	b bu m r s u
4	Г	г	Г	г	b bu m r s u	30	Ѓ	ѓ	Ѓ	ć	s
5	Д	д	Д	д	b bu m r s u	31	Ќ	ќ	Ќ	ќ	m
6	Ђ	ђ	Ђ	ђ	s	32	У	у	У	u	b bu m r s u
7	Ѓ	ѓ	Ѓ	ѓ	m	33	Ў	ў	Ў	ǔ	b
8	Е	е	Е	е	b bu m r s u	34	Ф	ф	Ф	f	b bu m r s u
9	Ё	ё	Ё	ё	b r	35	Х	х	Н	h	b bu m r s u
10	Є	є	Ê	ê	u	36	Ц	ц	С	c	b bu m r s u
11	Ж	ж	Ž	ž	b bu m r s u	37	Ч	ч	Č	č	b bu m r s u
12	З	з	З	z	b bu m r s u	38	Џ	џ	Đ	đ	m s
13	С	с	Ž	ž	m	39	Ш	ш	Š	š	b bu m r s u
14	И	и	И	i	b** bu m r s u	40	Щ	щ	Ŝ	ŝ	bu ru
15	І	і	Ì	ì	b r** u	41	Ъ	ъ	"	"	b** bu r
16	Ї	ї	Ï	ï	u	42	Ы	ы	Ÿ	y	b ru**
17	Ј	ј	Ǧ	ǧ	m s	43	Ь	ь	'	'	b bu ru
18	Й	й	Ј	j	b bu ru	44	Э	э	È	è	b r
19	К	к	К	k	b bu m r s u	45	Ю	ю	Û	û	b bu ru
20	Л	л	Л	l	b bu m r s u	46	Я	я	Â	â	b bu ru
21	Љ	љ	Ľ	ľ	m s	47	'	'	'	'	b bu m r s u
22	М	м	М	m	b bu m r s u	48	Њ	њ	Ĝ	ğ	b** u**
23	Н	н	Н	n	b bu m r s u	49	Ћ	ќ	Ě	ě	b** r** u**
24	Њ	њ	Ñ	ñ	m s	50	Ќ	ќ	Ǻ	ǻ	bu**
25	О	о	О	o	b bu m r s u	51	Ө	ө	Ƒ	ƒ	r**
26	П	п	Р	p	b bu m r s u	52	У	у	Ÿ	ÿ	r**

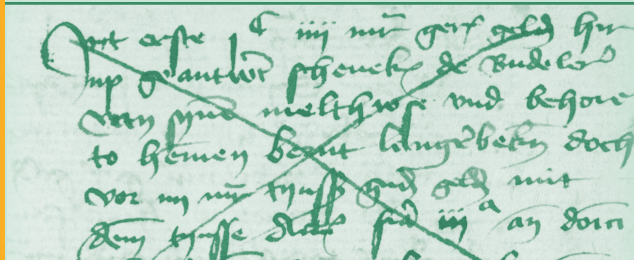
* Oznaczenia języków: b — białoruski, bu — bułgarski, m — macedoński, r — rosyjski, s — serbsko-chorwacki, u — ukraiński.
 ** Występuje w dawnej pisowni.

INSTYTUT HISTORII PAN
PRZEDSTAWIA

Księgi małoletnich
Głównego Miasta Gdańska
z XV wieku

wydał i komentarzem opatrzył
Marcin Grulkowski

STUDIA I MATERIAŁY DO DZIEJÓW KANCELARII W GDAŃSKU

www.ihpan.edu.pl

ISSN 0023-5903

9 770023 590062

06 >

www.rcin.org.pl